

Spillemandstraditioner med mere.

Spillemandstraditioner kan realiseres ved, at man spiller musikken, som man mener, at den blev spillet i en bestemt periode måske endda på en bestemt egn. Man kan bestræbe sig på at spille autentisk og historisk korrekt, men det spil, som begejstrede folk for mange år siden, vil uundgåeligt virke anderledes i dag. Vi er som både lyttere og spillefolk påvirket af, at vi har hørt Carl Nielsen, Beatles, Igor Stravinsky, Louis Armstrong og dertil underlægningsmusikken fra utallige film.

Et andet synspunkt bygger på, at der i folkemusikken er tradition for, at der spilles på de instrumenter, man har til rådighed, og at man lader musikken udvikle sig med tiden.

De to opfattelser af spillemandstraditioner ramlede for et par år siden sammen i så høj grad, at selv tidsskriftet Folk & Musik ofrede spalteplads på DFS.

Jeg spiller selv på klarinet, og det skaber tilfredshed i Dansk Folkemindesamling, når jeg fortæller, at jeg oftest spiller på instrumenter stemt i C eller D. Når man mangler andenvioliner, tager jeg gerne min gamle violin frem, og er der mere brug for et basinstrument, så har jeg en cello til det brug. Celloen vejer 3½ kg og transporteres let, selv uden at der er en bil til rådighed. De tre instrumenter er jo netop dem, man oftest finder på gamle malerier af folkemusikanter. Det er nu ret tilfældigt, at det er gået mig sådan. Instrumenterne er valgt, fordi jeg kan lide dem. De er letbevægelige og dynamiske, da der kan spilles såvel kraftigt som sagte på dem. Især en klarinet kan det ene øjeblik høres tydeligt og kort efter spilles så stilfærdigt, at det kun lige er hørbart. Jeg har i øvrigt erfaret, at det er lettere at blive rimelig habil på flere instrumenter, end det er at blive virkelig god på et enkelt. Men som man kan se, så er jeg vel et af de mest renfærdige medlemmer af DFS, hvad instrumenter angår, og jeg må derfor være en af de rette til at fortælle om mit favoritorkester.

Det består af tre primoviolinere, to sekundaviolinere, en klarinet, en cello og en kontrabas. Celloen skal sikre, at basstemmen lyder pænt, og kontrabassen skal sætte resonanssvingninger i gulvet. Musikken kan være ny eller gammel, og arrangementerne ligeså. ”358”, som jo er en forholdsvis moderne nodesamling, kan bruges, men kun fordi der er mange strygere til en enkelt klarinet. Når ”358” danner grundlag for egentligt kvartetsspil, skal klarinetstemmen i hvert fald spilles delikat for ikke at forstyrre selve melodistemmen.

Må der være harmonikaer med? Instrumentet er knapt hundrede år gammelt, men fantastisk effektivt. Trækker man i bælgen, mens man samtidig trykker på en håndfuld knapper, så sker der noget. Der kan laves ulykker med en harmonika, men den kan også være skøn i et sammenspil. Harmonikaspilleren skal blot være bevidst om sine to roller, enten som en lydhør ensemblespiller eller som et fuldt enmandsorkester, der kan overflødiggøre medspillerne. Tværfløjten er meget bevægelig. Dens dybe uheldssvangre toner kan få hårene til at rejse sig på arme og hoved på følsomme sjæle, mens de høje toner til tider bliver for skingre, men det

kompenserer de gode fløjtenister for. Blokfløjten er så enkel, at man kan spille på to fløjter samtidig, og det kan gøre stor lykke. Blokfløjter er ellers svære at intonere, og de savner dynamik, men der kan alligevel spilles kønt på instrumentet. Guitaren høres mest som rytmeinstrument. Det kan gøres flot, men en guitarist, der banker efterslag takt efter takt, svarer i mine ører til dåselatteren i en TV-udsendelse. Jeg bilder mig ind, at jeg selv kan finde det morsomme i en komedie, ligesom jeg selv mener at kunne fornemme musikkens rytme uden at få den hamret fast i hver takt. Saxofonen er engang nævnt som skrækeksempel på, hvad fremtiden kunne byde. Instrumentet er i sin oprindelse ældre end harmonikaen. Den findes i sopran-, alt-, tenor- og basudgaver. Den kan spilles rå, men også så indsmigrende, at det nærmer sig det overlækre. Den er dynamisk og bevægelig, men har dog et mindre toneomfang end en klarinet. Det er desuden et problem, at saxofoner lettest spilles i b-tonearter, hvilket ikke er tilfældet for strygeinstrumenterne. Et orkester på fem til seks saxofoner kunne helt sikkert levere forrygende dansemusik. Jeg har for resten selv en sopransaxofon. Den bruger jeg dog mest, når jeg spiller balkanmelodier, men det er en anden sag. Man skal selvfølgelig respektere sine lyster, hvis man som ung eller ældre overvejer at lære at spille et instrument. De, der vælger violinen, er imidlertid heldige. Uanset hvilken type musik man spiller, vil det altid være lettest for en violinist at finde plads i en gruppe. Og sammenspil er nu livgivende, også selvom man ikke altid møder sin idealbesætning. Kan man desuden få folk til at mase rundt på et dansegulv til musikken, får samspillet en ekstra dimension. Man er opstemt længe efter.

Klaus K. Sadolin.